

Η καρδιά του μεσημεριού

Παρά τις εξαγγελίες και τις προσπάθειες αιώνων τα πρωινά ξεακολουθούν να ανήκουν στον μόχθο και οι νύχτες στη διασκέδαση, δηλαδή στη λησμονιά. Ιδρωμένες οι ώρες της μέρας έρχονται να σβήσουν μπροστά στις διαδόχους τους που θα αναλάβουν την αποκατάσταση της φθοράς. Ο κύκλος περιλαμβάνει απώλειες, αναπληρώσεις και πάλι απώλειες. Εδώ και καιρό το μεσημέρι ξεχάστηκε. Το παραγκώνισε η ορμή της εργασίας και της τεχνικής, που ήταν προϊόντα βόρειων πνευμάτων, αποφασισμένων να υποτάξουν τη φύση και να φτιάξουν την κοινωνία όπως τη σχεδίασαν, ακριβώς όπως τη σχεδίασαν.

Από αυτή την άποψη οι επαναστάσεις αποδείχθηκαν όργανα του Απολύτου, το ίδιο όπως κι εκείνοι που αντέδρασαν με λύσσα στις μεταβολές. Ζητούσαν και οι δύο πλευρές να επιβάλουν το δίκιο τους πέρα ως πέρα και πάση θυσία. Ήλθαν, έτσι, σαν φυσικό αποτέλεσμα –προβλεπτό ήδη από τους αρχαίους Έλληνες– εκείνες οι ατέλειωτες νύχτες όπου οι επικεφαλής των εφόδων προς τα εμπρός χτυπούσαν το κεφάλι τους στον τοίχο, όταν δεν έσπαγε ο ένας το κεφάλι του άλλου. Οι επαναστάτες είχαν τα βράδια για να ανασκοπήσουν την ήττα τους. Όσο για τους αντιπάλους τους είχαν τις ίδιες ώρες για να ανασυντάξουν τον φόβο τους και να εκδικηθούν σαν ζώα τρομαγμένα και γι' αυτό ακόμη αγριότερα.

Όλα τα εικοσιτετράωρα της ιστορίας γέμισαν με ένταση. Από το χάραμα των προσδοκιών ως τα μεσάνυχτα της διάψευσης. Εξαφανίστηκε το μεσημέρι, γιατί σ' αυτό ανατέθηκε η εξισορρόπηση κι ο έλεγχος. Είναι πράξεις γεννημένες από το φως, αλλά το φως δεν το γνώριζαν παρά μόνον οι μεσογειακοί λαοί, αυτοί που σπρώχτηκαν στο περιθώριο. Τους καταλογίστηκε ραθυμία, ανησυχητικά συγγενική με αυτήν της Ανατολής. Ωστόσο, μόνον εκεί, στην ανάπαυλα της δράσης, μπορούσε ν' αρχίσει το ζύγισμα των ιδεών και των πεποιθήσεων. Τη «σκέψη του μεσημεριού», όπως την είχε ονομάσει ο Καμύ, την απέκλεισαν μην μπορώντας ν' αντέξουν την κριτική της, αυτήν που αποδοκίμαζε την υπερβολή. Κι ο λόγος που οι καιροί μας αρέσκονται στις υπερβολές είναι, όσο κι αν φαίνεται παράξενο, η δειλία τους: με τίποτα δεν θα 'θελαν να εξετάσουν τα κίνητρα και τις συνέπειες των επιλογών τους. Εκθειάζουν, έτσι, το «πάθος» μ' έναν τρόπο που δεν τους δεσμεύει. Όπως συχνά εξαπολύουν έναν πόλεμο για να μην πολυσκοτίζονται με διαπραγματεύσεις.

Αν είναι έτσι με τη σκέψη, τι να πει κανείς τότε για την καρδιά του μεσημεριού; Αν δεν τη σκέπαζαν οι ασταμάτητοι θόρυβοι, θ' ακουγόταν να πάλλει άτονα. Κανονικά, θα 'πρεπε να συντελείται μέσα της ακόμη και στη διάρκεια του ύπνου, το καταστάλαγμα. Αργά, ήσυχα, ρυθμικά, θα 'βγαινε το πόρισμα: τι αγαπάει κανείς, σε τι αδιαφορεί, σε τι θα δεχόταν να αναλώσει τις δυνάμεις του; Όμως, υπάρχει, στ' αλήθεια, κάτι που να το επιθυμεί πολύ η εποχή μας; Τι ερώτημα! Θέτοντάς το στον εαυτό της τη στιγμή μάλιστα που ο ήλιος στερεώνεται ψηλά, θα υπήρχε ο κίνδυνος για την εποχή αυτή να λάβει απάντηση σκληρή. Όχι, δεν τη φλογίζει τίποτα και δεν θέλει να ξέρει πως παρά τις δήθεν παραφορές της είναι τόσο ψυχρή. Ο πολιτισμός της δράσης βουλώνει τ' αυτιά του. Όμως κάποιιο πρέπει (κι αυτοί δεν μπορεί παρά να είναι εκείνοι που ως χθες κάθονταν γύρω-γύρω στις ψάθινες καρέκλες τους και κουβέ-

ντιαζαν) να του το σφυρίζουν δυνατά μέσα στο τύμπανο. Εδώ τέλος, από αύριο αρχίζει η δική μας η εξέγερση, που δεν θα χρειάζεται καθόλου τη δική σου βία.

